

Впродовж формувального експерименту здійснено поетапну реалізацію педагогічних умов. Так, у межах формувального етапу експерименту відбувався розвиток духовної культури через змістовий вплив на розвиток духовно-творчої особистості майбутніх вихователів; модерація читання майбутніх педагогів; формування свідомого ставлення до вивчення дитячої літератури як засобу морально-духовного виховання дошкільників; активізація емоційного фактора, зокрема позитивної емоційності мовленнєвого спілкування і встановлення особистісно-інтимного діалогу у спілкуванні. У межах кумулятивного етапу продовжувалась і активізувалась робота, започаткована на попередньому етапі, відбувалось комплексне формування підготовленості майбутніх вихователів щодо використання художньої літератури як засобу морально-духовного виховання дошкільників через уведення означених спецкурсів. У межах рефлексивного етапу продовжувалась робота, започаткована на попередніх етапах, відбувалось оволодіння методикою морально-духовного виховання дошкільників засобами художньої літератури, відпрацювання на практиці (педагогічна практика, консультаційний центр («університет для батьків») комплексних знань, умінь і навичок, набутих компетенцій щодо морально-духовного виховання дошкільників засобами художньої літератури; створювались практичні кейси, портфоліо досвіду через унаочнення навчального матеріалу, активізувалась наукова робота з проблем морально-духовного виховання дошкільників.

На прикінцевому етапі дослідження за визначеними критеріями і показниками здійснено повторну діагностику і статистичний аналіз результатів експерименту. Виявлено, що після формувального експерименту значно підвищилися рівні підготовленості до морально-духовного виховання засобами художньої літератури студентів ЕГ. Отже, було доведено ефективність розробленої моделі, педагогічних умов та експериментальної методики підготовки майбутніх вихователів до морально-духовного виховання дошкільників засобами художньої літератури.

ФОРМУВАННЯ ОЗДОРОВЧО-ГІГІЄНИЧНОЇ ЦІННОСТІ ПРИРОДИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Недодатко Н. Г.

ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет», Україна

Незаперечним є факт, що здоров'я дитини є основою її виховання, навчання та розвитку. Саме тому одним із завдань, які насамперед повинні реалізувати працівники дошкільної ланки освіти, є формування у дітей ціннісного ставлення до власного здоров'я на основі усвідомлення ними оздоровчо-гігієнічної цінності природи.

Оздоровчо-гігієнічна цінність природи полягає в тому, що природа є середовищем існування людини, вона не може жити поза її умовами: без умов неживої природи (води, повітря, землі тощо), без інших живих істот (рослин, тварин, людей). Людина взаємопов'язана з природою. Люди люблять бути в природних співтовариствах, це допомагає зняти втому та стрес, покращити настрій, укріпити здоров'я. Перебування в сосновому бору, купання у морській воді тощо лікує хвороби людини.

Наукові підходи щодо формування оздоровчо-гігієнічної цінності природи у дітей дошкільного віку були розроблені багатьма вченими минулого (Я. Коменським, Дж. Локком, С. Русовою, Є. Тихеевою й ін.) та сучасності (А. Богуш, Г. Беленькою, Н. Гавриш, Н. Денисенко, О. Кононко, Т. Поніманською, Т. Панасюк й ін.).

Аналіз результатів освітньо-виховної діяльності ДНЗ свідчить, що часто спостерігається безсистемне й епізодичне використання оздоровчих технологій, а це призводить до відсутності цілісності в організації здоров'язбережувального простору, крім того, не завжди впровадженню тієї чи іншої технології передують діагностика стану здоров'я дітей, усвідомлення кінцевого результату та перспектив його подальшого збереження й зміцнення.

Педагогічний процес по формуванню ціннісного ставлення до власного здоров'я у дітей дошкільного віку передбачає розкриття істотних зв'язків і залежностей, які існують між станом здоров'я людини та її способом життя, рівнем знань про здоров'я, настроєм, стосунками з іншими людьми. Пріоритети в загальній системі роботи мають бути віддані навчально-виховній діяльності. Основне її завдання – розвиток у дітей усвідомлення цінності здоров'я і здорового способу життя, що сприяють становленню активної особистості. Ми вважаємо, що дитина, у якій буде сформоване сприйняття власного здоров'я як особистісної цінності, намагатиметься свідомо корегувати свою поведінку щодо здорового існування. Тобто, буде бережливо ставитися до власного здоров'я і здоров'я оточуючих; прагнути до адекватного сприйняття знань і навичок по його охороні, їх втіленню у повсякденне життя. Для досягнення мети слід спрямувати освітній процес на виконання відповідних завдань.

Планування й проведення освітньо-виховної діяльності з дітьми передбачає врахування вікових та індивідуальних особливостей їх розвитку, характерних для них побоювань і страхів, спричинених високою емоційністю, незначним життєвим досвідом та багатою уявою.

Програма експериментальної роботи з групою старших дошкільників по формуванню оздоровчо-гігієнічної цінності природи мала системний характер впродовж трьох місяців. Зокрема вона включала щодня: ранкову зарядку; загартувальні вправи (провітрювання, повітряні ванни, сонячні ванни, водні процедури); рухливі ігри (впродовж дня); гімнастика пробудження; масаж; ходіння по доріжці здоров'я; оздоровчі хвилинки. Окрім повсякденних, впродовж тижня проводилась інша робота. Наприклад, у *понеділок*: фізкультура на повітрі; бесіда про культурно-гігієнічні навички; дидактична гра «Будь здоровим»; БЖД – бесіда «Світ рослин у моєму здоров'ї»; креативна діяльність (мімічна гімнастика «Сонечко»). У *вівторок*: народна хороводна гра «Ой, у перепілки»; заняття «Рослини – багатство народу, гордість українського роду»; дидактична гра «Вітаміни». У *середу*: дитячий туризм (піший перехід до парку); бесіда «Прислів'я та приказки про здоров'я»; гра з квасолею; вікторина для батьків. *Четвер*: заняття «Загартування – основа здоров'я»; спостереження за хвойними деревами; дидактична гра «Здорова їжа»; музична терапія «Звуки природи». *П'ятниця*: заняття «Кімнатні рослини й око милують і людей лікують»; дидактична гра «Будь здоровим», масаж з шишками.

Успіх проведеної роботи, а саме рівні сформованості ціннісного ставлення старших дошкільників до власного здоров'я, визначали за діагностичними методиками Т. Андрющенко. Приріст високого рівня склав 28,9 %, а середнього – 26,7%.

На підставі отриманих результатів дослідження було складено наступні рекомендації стосовно формування оздоровчо-гігієнічної цінності природи у старших дошкільників:

- щоденно проводити з дітьми ранкову, оздоровчу та гімнастику пробудження, оздоровчі хвилинки, пояснюючи дітям їх важливість;
- формувати у дітей уявлення про природні чинники, їх профілактичне та загартувальне значення, оздоровчу цінність;
- збагачувати, розширювати, закріплювати знання дітей про цілющі властивості рослин, значення для здоров'я;
- використовувати дитячу художню літературу, знайомити з фольклором, який передає думки, досвід та сподівання українського народу, привчати дітей запам'ятовувати та використовувати його;
- давати дітям доступні наукові знання про цілющі властивості природи (сонце, воду, повітря, фітонциди, аерофони, вітаміни тощо);
- для відновлення внутрішньої рівноваги використовувати музичну терапію (записи реальних голосів птахів, шум природи – моря, дощу, вітру тощо);
- знайомити дітей з народними методами лікування та профілактики здоров'я за допомогою цілющих властивостей природи;
- використовувати у роботі з фізичного виховання різноманітний природний матеріал (шишки, каштани, квасолі, камінці тощо);
- прагнути, щоб оздоровчо-гігієнічна цінність природи сприймалася як найцінніший скарб, який є у нас для збереження власного здоров'я.

Література

1. Андрющенко Т. До здоров'я дітей – компетентнісний підхід / Т. Андрющенко // Дошкільне виховання. – 2014. – № 11. – С. 20-23.
2. Денисенко Н. Навчаємо оздоровчих технологій / Н. Денисенко // Дошкільне виховання. – 2010. – № 1. – С. 14-17.
3. Малятко-здоров'ятко: Комплексна програма формування культури здоров'я дітей дошкільного віку / Н. Ф. Денисенко, В. О. Музирова, В. О. Шевцова, Л. Д. Мельник. – Запоріжжя: ТОВ ЛІПС ЛТД, 2004. – 68 с.

КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВА ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

Нікора М. П.

Університет Ушинського, Україна

Поняття «передшкільна освіта» має як широке розуміння (виховання і розвиток дітей раннього і дошкільного віку в різних осередках: у сім'ї, дошкільному закладі, різноманітних центрах розвитку і виховання дітей, короточасну підготовку дітей до школи у ЗОШ, тощо), так і вузьке